

DESZK KÖZSÉG ÖKORMÁNYZAT POLGÁRMESTERÉTŐL
6772 DESZK, TEMPFLI TÉR 7.
TEL: (62) 571-580, Fax: (62) 571-581, e-mail: ph@deszk.hu

Ikt.sz.: 166-124/2010

Tárgy: Tájékoztató a környezet állapotának alakulásáról

**Deszk Község Önkormányzatának
Képviselő-testülete
részére**

Deszk

Tisztelt Képviselő-testület!

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 46. § (1) bekezdésének e, pontja, valamint az 51. § (3) bekezdése alapján Deszk község környezeti állapotának alakulásáról a Képviselő-testület és a lakosság részére a következő tájékoztatást adom:

TÁJÉKOZTATÓ A KÖRNYEZET ÁLLAPOTÁNAK ALAKULÁSÁRÓL 2010.

I. A levegő állapota

Deszk levegőminőségére vonatkozó imissziós, illetve közvetlen mérési adatok nem állnak rendelkezésre.

A községben jelentős ipari légszennyezési forrás nincsen. Az önbevallásra kötelezett telephelyek száma az utóbbi években 1 volt, 10 pontforrással. Ennek adatai alapján sem állapítható meg jelentős légszennyezés.

Az **üledő por** mennyisége a megyében nem számottevő, határérték-túllépés valószínűsíthetően Deszk esetében sem jellemző (imisszió-határérték: 16 g/m²*30 nap), de erre vonatkozó mérési eredmények sajnos nem állnak rendelkezésre.

A nyári szárazságok és szeles idők idején a szántóföldi kiporzás jelentkezik levegőszennyező forrásként, ami azon kívül, hogy a talajok minőségét rontja, szennyezi a levegőt. Erre a megfelelő művelési módok és technikák bevezetése, a gazdák korszerű technológiák alkalmazására való ösztönzése jelenthet megoldást. Deszk esetében az utóbbi években megnövekvő átmenő forgalom miatt jelentős közúti közlekedés okozta környezetterhelés. Románia és Bulgária EU taggá válása óta megháromszorozódott a közúti – elsősorban a tehergépjárművek okozta – forgalom a községet átszelő 43-as számú nemzetközi főútvonal miatt.

A **szálló por** magas koncentrációja eredményezheti a legrosszabb levegőminőség-értéket. A szálló por tekintetében Csongrád megye levegője szennyezett, elsősorban a fűtési félévben voltak tapasztalható határérték túllépések.

Lakossági panasz a téli, fűtési félévben az egyes tüzelési technikák, nyáron a mezőgazdaság miatt szokott érkezni az önkormányzathoz. A fűtés kapcsán a legtöbb gondot az jelenti, hogy néhány háztartásban szalmával és emellett nem a megfelelő fűtési technikával, illetve nem erre kialakított berendezésben fűtenek, így az kellemetlen szaghatással jár. 2010. évben a jegyző egy esetben járt el előzőek szerinti „kémény-problémával” kapcsolatban, ahol a feleknek sikerült kompromisszumos megoldásra jutniuk egymással.

A község területén a gázfogyasztók és a település lakóházainak aránya 94%-os volt, vagyis a lakások 94%-a rendelkezik vezetékes gázzal.

Nyáron a trágyaelhelyezésből, kezelésből adódnak lakossági problémák. Ezt az önkormányzat igyekszik megfelelő gyorsasággal és a legjobb megoldás megtalálásával, a helyi állattartási rendelet betartásával orvosolni. Visszatérő probléma az Agrónómia Kft. szarvasmarha telepéről kiáramló szaghatás. Az Alsó-Tisza-vidéki Környezetvédelmi, Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség a Kft.-nek 2011. január 31. napjáig adott haladékot almos trágyatároló építésére, a csapadékvíz (trágyával szennyezett és nem szennyezett) elkülönített elvezetésére, szikkasztó területek rekultivációjára. 2012. január 31-ig kaptak haladékot a fejházi-tejházi technológiai szennyvizek előírásoknak megfelelő gyűjtésére, elhelyezésére.

Fontos megemlíteni a különböző allergének nyári elterjedésének problémáját. Napjainkban népbetegséggé vált az allergia. Sajnos ezen probléma megoldásához nagyobb összefogásra van szükség, és a lakosság részéről is nagyobb odafigyelésre, együttműködésre.

Fentiek betartását a közterület-felügyelő ellenőrzi. 2010. évben több tucat felszólítást küldött ki pl. a közterületek és magánterületek gyommentesítésével kapcsolatban. Szabálysértési eljárás lefolytatására egy esetben került sor, közérdekű védekezés elrendelését a jegyzőnek egy ingatlan esetében sem kellett elrendelnie. A község területén a hulladékok nyílt téri égetése a tilos, a közterület felügyelő több esetben szólított fel lakosokat a nyílt égetés beszüntetésére, szabálysértési eljárás lefolytatására nem került sor.

II. A vizek állapota

Felszíni vizek

Folyóvíz mennyiségi jellemzői

Deszk közigazgatási területe teljes egészében mélyártéren fekszik. A település árvizek elleni védelmét a Maros I. rendű bal oldali töltése hívatott szolgálni mintegy 8,3 km hosszban, valamint a Kamara töltés 1600 fm hosszban. A védvonal ezen szakasza az ATIVIZIG Szegedi Szakaszmérnöksége kezelésében van. Az árvízvédelmi szakaszokon a biztonságot a vízfolyásokat keresztező létesítmények (zsilipek, átereszek, vezetékek) állapota határozza meg. A Deszket érintő öblözethez tartozó árvízvédelmi vonalak állapota megfelelő, a töltések megfelelő szintre kiépítettek, rendszeresen karbantartottak.

Deszk község közigazgatási területe határának egy szakaszát a Maros folyó képezi. A Maros vízszintjére csakúgy, mint más kontinentális területen lévő folyókra általában, jellemző a tavasz végi – kora nyári magas vízállás.

A Maros árvizei viszonylag gyors lefutásúak, 5-10, néha 20 napig tartanak, csak a torkolatvidéken fordulnak elő a Tisza tartós árhullámai miatt ezt meghaladó időtartamú árvizek.

Tisza és mellékfolyói múltbeli vízjárását vizsgálva az árvizek jelentős mértékű vízszintemelkedését tapasztalhatjuk. A Tisza és a Maros árhullám-egyidejűségű vizsgálata azt mutatja, hogy a Maros ritka árvizei szinte kivétel nélkül egybeesnek a tiszai áradásokkal,

Folyóvíz minőségi jellemzői

A Maros folyó bizonyul a megye legszennyezettebb folyóvizének. A Maros vízminősége már az ország területére érve meglehetősen rossz. Az elmúlt években gyakran előfordult, hogy a vizsgált komponenscsoportok az erősen szennyezett minősítést mutatták. A Nagylaknál a folyóba torkolló Élővíz-csatorna és a Makó felett befolyó Szárazér erősen szennyezett. A Tiszába torkollás előtt mért értékek a szennyvíztisztításnak és az öntisztulásnak köszönhetően valamivel kedvezőbbek, mint a felsőbb szakaszokon.

Belvíz

A község területe a 11.03. sz. belvízvédelmi szakasz része, csatornákkal sűrűn átszótt terület. A külterületen két, az Alsó-Tisza-vidéki Vízügyi Igazgatósághoz tartozó belvízelvezető csatorna található. A Szőreg–Deszk–Kübekházi főcsatorna a 83/1-es öblözet, vagyis a község nyugati részének, a Deszk–Fehértói főcsatorna pedig a 83/2-es öblözet, a keleti terület csapadékvizeit és belvizét gyűjti, és vezeti vizét a Maros felé. A többi csatorna társulati vagy önkormányzati kezelésben van. A 83/1-es öblözet területén átlagosan 2,1 m³/s az elvezetendő vízmennyiség.

A belterületi csatornákat a Deszki Település Üzemeltetési Nonprofit Kft. tartja karban. A külterületi belvízelvezető csatornák a szükséges méretben kiépültek és megfelelő karbantartás mellett szintén alkalmasak a terület belvizének a levezetésére. Az önkormányzati tulajdonú külterületi csatornák karban tartására magánszemélyekkel köt az Önkormányzat megbízási szerződést, 2010. évben 12 db megállapodással sikerült biztosítani ezen munkálatok elvégzését.

Sajnos, a hirtelen lehullott extrém mennyiségű csapadék (2010. november 30. és december 2. között 46 ml) I. fokú belvízvédelmi készültség elrendelést indokolta 2010. december 03-án.

Csapadékvíz elvezetés

A belterületen lévő csapadékcsatornák hossza kb. 23 000 fm. Ebből 1 510 fm zárt rendszerű, 2410 fm mederelemekkel burkolt, továbbá a fenékszínten burkolt 11 000 fm, a többi jellemzően lefolyással rendelkező földárok, vagy szikkasztó jellegű. 2010. évben a Kossuth-köz első szakasza, míg a Tisza utca Kossuth-köz felé eső utolsó harmada zárt rendszerűvé került átalakításra.

Jelenleg a község utcáinak kb.35%-ában nincsen rendezve a csapadék- és belvíz elvezető csatorna.

Felszín alatti vizek

A talajvíz mélysége és a talajvíztükör nyugalmi szintje között különbség előfordulhat, általában pozitív, átlagosan 2–3 m. Deszk területén a talajvízszint változásának követése a 491 sz. talajvíz figyelő kútban történik, mely 1954-ben létesült. A sekélyfúrásokban észlelt talajvíz jelentkezési mélysége a község belterületén átlagosan 2-3 m, egyes területeken 3–4 m. Az Országos Kútkezelési Szolgálat Deszkre vonatkozó nyilvántartása szerint a településen 40 db fúrt kút van, melyek közül kettő már nem üzemel. A kutak talpmélysége 150m és 300m között változik.

Külön említést érdemel a New Flowers Kft. fúrt kútja, mely eredetileg szénhidrogén kutató fúrás volt, emiatt talpmélysége 2889 m. Nyugalmi vízszintje 9,7 méter, a kitermelt víz hőmérséklete 78 °C. A kút termálvizét a Kft. üvegházában hasznosítja.

A felszín alatti víz további terhelésének megszüntetése érdekében a településen elkészült szennyvízcsatorna-hálózatot ki kell építeni a Marosmenti lakópark területén is.

Ivóvízellátás

A lakosság vezetékes vízellátása felszínalatti vízkészletből teljesen megoldott. A víztermelő telep a község központjában (Móra utca) lévő 2 db mélyfuratú kútra települ. A telep üzemeltetője a Tisza-Maros Víziközmű Üzemeltető Kft. A kitermelt rétegvizet továbbítják az ivóvízhálózatba, az el nem fogyasztott mennyiséget pedig a hidrolóbuszba. Az átlagos víztermelés 532 m³/d volt 2007-ben, a kapacitás 1632 m³/d. A nagyobb kapacitásra a szezonálisan felmerülő nagyobb igény miatt van szükség.

Az előregedett elosztó hálózat felújítása elengedhetetlen feladat, melyet a magas hálózati veszteség is indokol. A község vízkészlete védettnek tekinthető.

A talajvíz minőségét döntően az emberi beavatkozások és a természeti tényezők határozzák meg.

Az elszikkasztott szennyvizek szervesanyag- és ammónia tartalma a talajvízbe kerülve szennyezik azt.

A ***rétegvíz-készlet*** az Alföld és Csongrád megye legnagyobb és földtanilag leginkább védett helyzetű felszín alatti vízfélesége. A víz minőségileg sok esetben közvetlenül is felhasználható ivóvíz-ellátási célokra, de a megye déli területein, így Deszken is, oldott vas-, mangán-, arzén-, ammónia- és metántartalma miatt - ivóvízként történő fogyasztás előtt - kezelni szükséges. A vízműkutakkal kitermelt víz II. osztályú rétegvíz, ami azt jelenti, hogy a víz a szabvány tűrhető határértékét meghaladó minőségű víz, amely üzemszerű kezeléssel, gazdaságosan ivóvíz minőségűre tisztítható.

A Község ivóvíz minősége túlnyomó részben megfelel a 201/2001.(X.25) Kormányrendeletben előírt paramétereknek.

A nem megfelelő paraméterek: arzén, ammónia és időnként a vas.

Az arzén határértékét a már említett rendelet módosította az EU-s normatíváknak megfelelően 50 µg/l-ről 10 µg/l-re módosította.

Az ammónia értéke is határérték feletti. Ez az elem azonban csak, mint indikátor szerepet tölt be. Ebben a formájában az egészségre ártalmatlan.

A vas értéke időnként lépi át a határértéket, az egészségre ártalmatlan.

A községi ivóvízben a nitrit illetve a nitrát értéke nem kimutatható.

	Ammónium mg/l	Nitrition mg/l	Nitrátion mg/l	Vas µg/l	Mangán µg/l	Arzén µg/l
201/2001.(X.25.) Korm. Rend. határértékei	0,5	0,5	50	200	50	10
Vizsgálati értékek	0,8 - 1,0	< 0,02	< 1	160 - 210	35 - 40	11 - 17

Az Európai Unió normák elérése érdekében létrejött a Dél –Alföldi Régió Ivóvízminőség-javító Konzorcium, melynek Deszk Község Önkormányzata is a tagja. Célja, hogy a Dél –Alföldi Régió Ivóvízminőség-javító Programját koordinálja. Az elkészült koncepció alapján egy újabb kút fúrásával, illetve új víztisztítási technológia bevezetésével oldanak meg az ivóvíz vonatkozó kormányrendeletben foglalt határértékeinek a betartását.

III. A talaj állapota

Deszk talajainak kialakulásában a Tisza és a Maros közelsége nagy szerepet játszott. Általában elmondható, hogy a Maros fiatal öntései alatt megtalálhatók a Tisza-völgyre jellemző fekete agyagszintek. A fekete agyagréteget újabb üledék fedte el, de a fekete szint ma is jelentősen befolyásolja a talajok vízgazdálkodását, kémiai tulajdonságát.

A talajokról általában elmondható, hogy talajképző kőzetük glaciális, alluviális üledék; fizikai féleségük az agyag és a vályog között ingadozik; közepes víznyelésű és vízvezető képességű, erősen víztartó talajok; kémhatásuk gyengén savanyú; szervesanyag-készletük 50–100 t/ha között mozog.

Deszk területén található talajok az alábbi három főtípusba sorolhatóak:

- réti talajok,
- öntés talajok,
- szikes talajok.

Területhasználat

A község közigazgatási területe 5205 ha, ebből belterület 262, külterület pedig 4943 ha. A község területén a történelmi időkben sem volt jellemző a tanyavilág. A tanyák száma soha nem haladta meg a 200-at, jelenleg 22 található a területen.

Deszken a területhasználat az utóbbi 4 évben jelentősen nem változott. A szántó és a legelő művelési ág aránya 0,2 %-kal csökkent, míg a kivett és az erdő művelési ág területeinek aránya 0,2 %-kal nőtt.

IV. Táj, természeti értékek

Deszk déli közigazgatási határán húzódó tiszai övzátányok láthatók, melyek egészen a település alá benyúlnak. Ezek sok esetben az esetleges belvízveszélyes területeket is kijelölik.

A táj elemei közé tartoznak az ártéri ligeterdők, melyeken napjainkban szintén megfigyelhetők a táj degradálódásának jelei. Egyre több ártérben a fűz-nyár (puhafás) ligeterdőt tölgy-köris-szil (keményfás) erdők váltják fel, ami a szárazabbá válás jele. Deszk esetében ez a tendencia még nem, vagy nagyon csekély mértékben jelentkezik.

A község területén található természetvédelmi értékek a kunhalmok

A település egyik legfontosabb természeti értéke a Maros-holtág, melyet horgásztóként hasznosítanak.

Deszk területén található Natura 2000 által érintett földterületet.

A helyi védelemre érdemes terület a községben a Gerliczy-kastély parkja és kertje.

A község észak-keleti részén, a Maros töltése mellett a gátórház közelében található egy tekintélyes tölgyfa, mely a helyi lakosok elmondásai szerint 300 éves.

Az önkormányzat a lezárt római katolikus temető tölgy- és vadgesztenye fasorait helyi természeti védelemben részesítette 2006. évben.

V. Élővilág

Deszk község területén a víz volt a legfontosabb tájalakító természeti tényező. Ennek megfelelően mocsári tölgy-, köris- és juharerdők borították a területet.

Mára a folyószabályozás és a belvízrendezés hatására csak egyedi esetekben találhatunk a Maros hullámtéren mocsártölgy-erdőt. Az átalakított tájban tiszta törzsállományú füzesek és ültetett nemes nyárasok, valamint telepített tölgyesek díszlenek. A hullámtéren kívül kis

foltokban található erdők, illetve fasorok, melyek állományában elsősorban az akác és valamelyik hazai nyár dominál. A megmaradt vizes területeken (kubikgödrök, csatornák, holtágak) ma is a nád és a gyékény az uralkodó.

A táj átalakításával az állatvilág is jelentősen megváltozott. Korai feljegyzések a területen élő emlősállatok közt említik a rókát, a farkast, a vidrát, a vadmacskát és a hódot. Mára az emlősök közül az őz, a nyúl, az ürge, a mezei pocok, valamint a csatornák mentén a hörcsög és a vakond található meg. A madarak közül a fácán, a fogoly, a fűrj, a varjú és a gerle tartozik a helyi állatvilághoz és a táj arculatához.

Az Önkormányzat kiemelt feladatának tekinti a község területén a parkosítást, a meglévő zöldterületek gondozását. A község közterületeit a Deszki Település Üzemeltetési Nonprofit Kft. gondozza. 2010. évben Kéri Dezső vállalkozó nagylelkű felajánlásának köszönhetően több száz facemete (madárberkenye, gömbkőris, juhar) került kiültetésre közterületeinkre, így: a két játszótérre, a Kossuth-köz teljes hosszára, a Szél Öcsi pályára, az önkormányzati bérház kertjébe, valamint az Alkotmány utcai buszmegálló melletti területre.

Az UMVP. III. tengely „Falufejlesztés, falumegújítás” sikeres pályázat során lehetőség nyílt 224 db facemete Felszabadulás utcában történő elültetésére, valamint 2011. évben mintegy 3000 cserje és 200 facemete Alkotmány utcában történő telepítésére. A projekt részeként megvalósulhat a Szabadidőpark átfogó parkosítása is.

Kormányrendelet rendelkezése alapján jegyzői hatáskör a közterületen lévő fák kivágásának az engedélyezése. 2010. évben 4 esetben került erre sor.

A központi szabályozáson túl helyi rendelet is szabályozza az állattartás feltételeit községünk területén. A közterület felügyelő több esetben tett feljelentést önkormányzati rendelet megsértése, valamint veszélyeztetés kutyával szabálysértés elkövetése miatt, melyekben a jegyző járt el. Továbbá egy esetben tett állatkínzás bűncselekmény elkövetése miatt rendőrségi feljelentést 2010. évben.

VI. 4. Zaj- és rezgésterhelés

Lakossági panasz nem vagy csak igen ritkán érkezik az önkormányzathoz ilyen ügyben. A zajjal kapcsolatos helyi szabályozásról a 8/2005. (IV. 04.) Ör. rendelkezik.

A hosszú távú úthálózat fejlesztések hatására (M43 megépítése a határig) csökkeni fog az átmenő forgalom és ezáltal a település zaj- és rezgésterhelése.

A nem közlekedési eredetű zajterhelések közül Deszk esetében az üzemi és szabadidős létesítményből, tevékenységből származó zaj nem jellemző, ennek határértékei a településen nappal 50, éjszaka 40 dB. Az építőipari kivitelezések során keletkező zajterhelés maximuma a terhelés hosszától függően 65-től 40 dB-ig terjedhet. A kivitelező kérésére ezek a határértékek átmeneti időszakra - módosíthatóak.

VII. 5. Hulladékgazdálkodás

Kommunális hulladék kezelése:

Deszken a község délkeleti szélén található a régi hulladéklerakó telep, a lakott területtől kb. 200 méterre. A felhalmozódott szemétdombban komposztálható növényi maradványok, üveg, gumi, fólia, fémhulladék, építési törmelék, veszélyes hulladék, stb. található összekeveredve. A lerakó nincs szigeteléssel, szivárgó rendszerrel ellátva - nem a mai, környezetvédelmi követelményeknek megfelelően alakították ki - jelenleg már nem üzemel.

A deszki hulladéklerakóra beszállítás 1999 óta nem történt, az önkormányzat 2000-ben véglegesen bezárta a lerakót. A depónia egy elkészült tanulmány alapján talajvízzel nem érintkezik, a területen számottevő szennyezés nem észlelhető.

A hulladékszállítási közszolgáltatás igénybevétele kötelező a lakosok számára.

A község területén időnként kialakuló illegális hulladéklerakókat a közterület-felügyelő figyeli és ellenőrzi.

2008 tavaszán megtörtént a településen a hulladékudvar átadása, amely a lakosság körében egyre népszerűbb. A kialakított hulladékudvarok és hulladékszigetek „átmeneti lerakó” funkcióval biztosítják a hulladékok alapvető szelektivitását, egyfajta begyűjtő hálózatot alkotva.

2010. évtől - önkormányzatunk kezdeményezésére- újra van településünkön a Csongrád Megyei Településtisztasági Kft. által végzett lomtalanítás.

Veszélyes hulladék:

A község területén elsősorban a háztartásokban keletkező veszélyes hulladékokkal kell számolni, illetve a település mezőgazdasági jellegéből adódóan növényvédőszer maradványokra, fóliákra, valamint műhelyekből kikerülő festékes dobozokra lehet számítani. Ezek szelektív gyűjtését meg kell oldani.

Emellett meg kell említeni az állati hulladékot, melyeket korábban a döngkútra lehet elszállítani, amely 2008. július .01.-től nem üzemel Jelenleg az állati hullák elszállításáról a tulajdonos köteles gondoskodni.

Szelektív hulladékgyűjtés

A község területén szelektív hulladék gyűjtésére megindultak a kezdeményezések. A településen jelenleg 5 szelektív hulladékgyűjtő-sziget található,

VIII. 6. Szennyvízkezelés

Csongrád megyében a települések csatornázottsága, a csatornahálózatba bekapcsolt lakások száma jelentősen elmarad a vezetékes vízellátásba bekapcsolt lakások számától, vagyis a közműöllő nyitott.

Deszk településen a szennyvízcsatorna beruházás kapcsán 2007. év végére csaknem 100%-os lett a csatornázottság, így a közműöllő mutatói is pozitív irányba változtak

Az ISPA projekt keretében készült el Deszk, Kübekháza, Tiszasziget és Újszentiván községek csatornázása és a szegedi biológiai szennyvíztisztító telep, aminek következtében teljesülnek a befogadó Tisza folyóra előírt környezetvédelmi előírások. A szennyvíz beruházás a Marosmenti lakópark területén található ingatlanokra nem terjedt ki, mivel a csatorna tervezés időszakában a területen még nem voltak lakóingatlanok. Ennek a területnek a csatornázása továbbra is feladatként jelentkezik.

A bevizsgált szennyvízminták alapján megállapítható, hogy nem minden esetben csak kommunális eredetű szennyvíz kerül az elvezető rendszerbe. A táblázat alapján megállapítható, hogy az ammónia terén történő túllépés az állati eredetű(trágyalé). A SZOE túllépésének oka pedig a zsírok, olajok bejuttatása a rendszerbe. Ezek mellett folyamatosan tapasztaljuk bizonyos használati eszközök (cipő, ruha, ház körüli egyéb) bejuttatását, mely elsősorban az elvezetés (dugulások, szivattyú megszorulások) folyamatosságát akadályozzák.

	Ammónium mg/l	ph	KOI mg/l	SZOE mg/l	Foszfor mg/l	BOI mg/l
28/2004. KvVM rendelet határértékei	100	6,5-10	1000	50	20	500
Vizsgálati értékek	95-110	7,35-7,55	1020-1087	55 - 60,3	12,5-18,9	550-600

IX. A 2005-ben jóváhagyott program megvalósulásának értékelése

Deszk Község Önkormányzata által a 2005-ben elfogadott (kettő évente felülvizsgált) Települési környezetvédelmi programban megfogalmazott programok, azokon belüli feladatok nagy része részben, vagy egészben teljesült, egy részük folyamatban van. Pozitív eredményként értékelhető mindez, hiszen kistelepülések esetében sajnos sokszor a működési, fenntartási problémák mögött háttérbe szorulnak a környezetvédelem, a fenntarthatóság szempontjai.

Deszk, 2010. december 8.

